

10-Mavzu. GID-EKSKURSIYA XIZMATLARINI AMALGA OSHIRISH JARAYOLARI

Reja:

- 10.1. Gid-ekskursiya xizmatlarining mohiyati va tasnifi
- 10.2 Gid-ekskursiyachi xizmati va uning vazifalari
- 10.3. Gid-ekskursiyachiga qo'yilgan talablar

10.1. **Gid-ekskursiya xizmatlarining mohiyati va tasnifi**

“Ekskursiya” soʻzi yunoncha “excursio” soʻzidan olingan boʻlib sayohatga chiqish, sayr qilish degan maʼnoni anglatadi.

“Ekskursiya” tushunchasiga tarifni birinchi boʻlib V. Dal (1882 y.) quyidagicha bergan: “Ekskursiya”- bu sayr tomosha, biror narsani izlash, oʻsimliklar yigʻindisidir.

Rossiyalik olim M.A. Ansiferov (1923 y.) “Ekskursiya- bu sayr boʻlib, uning vazifasi aniq maʼlumotlar asosida mavzuni oʻrganishdir” degan fikrini keltirib oʻtgan.

Xulosa qilib “Ekskursiya”- bu tarixiy-madaniy yodgorliklar, tabiat manzaralari, ishlab chiqarish korxonalarini va boshqa diqqatga sazovor joylarni koʻrsatish, hikoya qilish jarayonini uslubiy jihatdan tashkil qilishdir.

“Ekskursiya” xizmatlarining umumiy xususiyatlari

- davomiyligi
- ekskursantlarning mavjudligi
- ekskursiya rahbari- gidning mavjudligi
- ko'rgazmaliligi, tomoshabin qabul qilishi, ekskursiya obyektlarining mavjudligi
- oldindan tuzilgan ekskursiya marshrutining mavjudligi
- obyekt namoyishining maqsadliligi, aniq mavzuning mavjudligi
- guruhning faolligi (kuzatuv, o'rganish, obyektlarnitadqiq qilish)

Hozirgi ekskursiya xizmatining tasniflanishi

- mazmuniga ko'ra
- qatnashuvchilar soni va tarkibiga ko'ra
- ekskursiya rahbari- gidning mavjudligi
- ekskursiya obyektining mavjudligi, ko'rgazmaliligi, tomoshabin qabul qilishi
- marshrutning mavjudligi
- obyektlar namoyidhining maqsadliligi, aniq mavzuning mavjudligi
- guruhning faolligi (kuzatuv, o'rganish, tadqiq qilish)

Ekskursiyaning obyektlariga qarab uning mavzulari ham turli tuman yo'nalishlarga bo'linib ketadi.

1

Tabiatshunoslik mavzularidagi ekskursiyalar

2

Ekologik mavzudagi ekskursiyalarning bir qismi

3

Tarixiy mavzudagi ekskursiyalar

4

San'atshunoslikka bag'ishlangan ekskursiyalar

5

Adabiyotshunoslik mavzusidagi ekskursiyalar

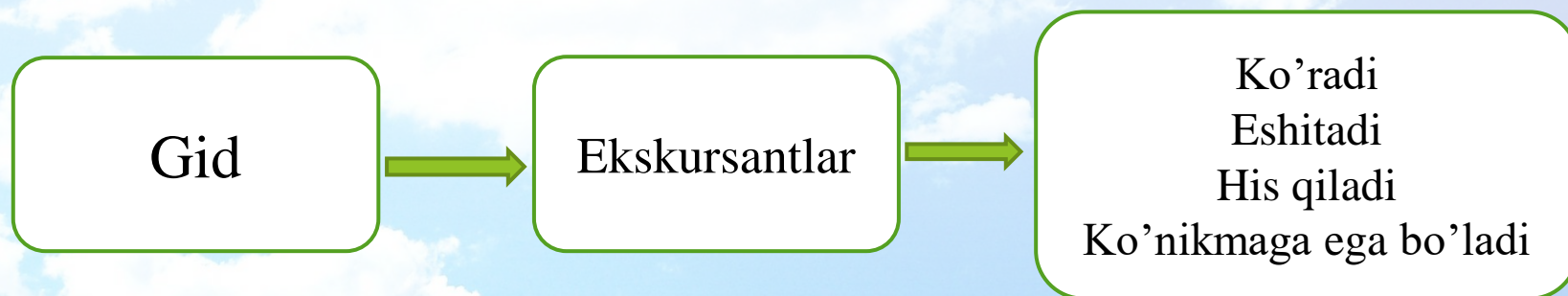
2

Me'morchilik – shaharsozlik mavzularidagi ekskursiyalar

5

Ishlab chiqarish sohasi mavzusidagi ekskursiyalar

Ekskursiya xizmati oldida turgan vazifalari quyidagicha namoyon bo'ladi:

Ekskursiya xizmatlari quyidagi talablarga javob beradi:

- **Ekskursiya xizmatlari iqtisodiy faoliyatni bajaradi** (turistik firma ekskursiya marshrutlarini sotishdan daromad oladi, ekskursiya a'zolaridan tushgan mablag' hisobiga daromad oladi, gid-tarjimon ish o'rinlari yaratiladi, ekskursiya obyektida turistik infratuzilmalar hosil bo'ladi).
- **Ekskursiya xizmatlarining g'oyaviy siyosiy faoliyati** (vatanning tarixiy meroslari, yangi texnologiyalar bilan tanishishda g'urur hissi, siyosiy mo'tadillikni sezish xususiyatlari paydo bo'ladi).
- **Ekskursiya xizmatlarining umumiy ta'lim berish faoliyati** (ekskursiya ekskursantlarga universal bilim beradi: tarixiy-madaniy meros haqida, ishlab chiqarish haqida, madaniy-ma'rifiy, ma'naviyat haqida, san'at haqida, yangi texnologiyalar va h.k.)
- **Ekskursiya xizmatlari axborot tashish, axborotlar berish faoliyatini bajaradi** (o'tmish va hozirgi voqealar, jarayonlar, sivilizatsiya taraqqiyoti, hozirgi rivojlanish, global voqealar, xalqaro integratsiya va h.k.)
- **Ekskursiya xizmatlari tarbiyaviy faoliyatni bajaradi** (Vatan boyliklarini asrash, avaylash, g'urur hissiyotlari, faxrlanish va h.k.).

Ekskursiya xizmatlari mazmunli dam oldirish faoliyatini bajaradi (tabiatga va uning soʻlim goʻshalariga ekskursiya, daryo sohillariga ekskursiya, oʻrmonlarga, togʻlarga, ekskursiya va h.k.)

Ekskursiya xizmatlari insonlarda dunyo qarashni kengaytirish faoliyatini bajaradi (olamnig cheksizligi, olamning bir butunligi, hayotning davriyligi, jismlarning aylanma biologik harakati va h.k.)

Ekskursiya xizmatlari insonlarda qiziqishni shakllantiradi (hayotga qiziqish, yashashga qiziqish, ijodga qiziqish, sanʼatga qiziqish, yangi texnologiyalarga qiziqish, tarixga qiziqish va h.k.)

Ekskursiya xizmatlari mutaxasislarni, kadrlarni qayta tayyorlaydi, malakasini oshiradi va h.k.

10.2. *Gid-ekskursiyachi* xizmati va uning vazifalari

turistlar guruhini boshqaradi

diqqatga sazovor joylarga ekskursiya o'tkazadi

ekskursiya mavzusini, marshrutini ishlab chiqadi

mavzu bo'yicha materiallar to'playdi

ekskursiyaning matnini tuzadi, materiallarini hikoya qilib beradi

«gid portfeli»ni taxlaydi

Ekskursiyalar obyektlari sifatida quyidagilardan foydalanishimiz mumkin

EKSKURSIYA

**Ilmiy tashviqot
faoliyati**

**Axborotlar
faoliyati**

**Qiziqishlarni
shakllantirish
faoliyati**

**Madaniy dam
olishni tashkil
qilish faoliyati**

**Madaniy dunyo
qarashlarni
kengaytirish faoliyati**

10.1-rasm. Ekskursiya xizmatining asosiy faoliyati

10.3. Gid-ekskursiyachiga qo'yiladigan talablar

Har qanday kasb mehnat faoliyat bilan bog'liq bo'lib shu kasbning asosiy xususiyatlarini belgilaydigan bilim va tajribaga ega bo'lishni talab qiladi. Shuning uchun ham gid-ekskursiyachiga, uning malakaviy kasbiga qo'yiladigan talablarning dastlabkisi quyidagilardan iborat bo'ladi.

1. Tashqi ko'rinishi

2. Shaxsiy fazilat

3. Professional talablar

4. Turfirmaning talablari

Gid-ekskursiyachi kasbini egallashda esa quyidagi xususiyatlarga ega bo'lishi talab qilinadi:

1

Tashkilotchilik

3

Tahlil qila bilish

2

Madaniyatlik

4

Har tomonlama dunyoqarashga ega bo'lish

E'tiboringiz uchun raxmat